

דף הנחיות לבחינת גמר במסלול העיוני

תלמידי המסלול העיוני לתואר שני במכון כהן מסיימים את לימודיהם לאחר שסיימו בהצלחה בחינת גמר וכתיבת פרויקט מיוחד.

בחינת הגמר היא בחינת בקיאות בעל פה, בשני תחומים מתחומי העניין הנלמדים במכון. התלמיד יבחר ארבעה ספרים מתוך רשימת קריאה שנקבעה מראש, והמחולקת לתחומי עניין, או "מדפים". "מדפי הספרים" המרכיבים את הרשימה חוברו ע"י מורי המכון על פי שיקול דעתם המקצועי, ובחירת הספרים תעשה אך ורק מתוך רשימה זו, כאשר על התלמיד לבחור ספרים משני מדפים שונים (2 מכל "מדף"). ועדת ההוראה של המכון תאשר את בחירת התלמיד והיא תקבע גם תאריך לבחינה בעל פה. התלמיד ייבחן ע"י שניים ממורי המכון, בהתאם למדפי הקריאה שבחר.

ציון בחינת הגמר מהווה 10% מהציון הסופי של התלמיד לתואר.

להלן פירוט מדפי הקריאה שמתוכם יבחר התלמיד את הספרים לבחינת הגמר:

- 2.....:מדף פילוסופיה של המדע (מנחם פיש)
- 2.....:מדף אפיסטמולוגיה (גדעון פרוידנטל)
- 3.....:מדף פילוסופיה של מדעי הרוח והחברה, ותיאוריה פוליטית (משה צוקרמן)
- 3.....:מדף תיאוריה וביקורת התרבות (עדי אופיר)
- 4.....:מדף סוציולוגיה של המדע, מדע בעת הנאורות, גזע וזגענות (סנאית גיסיס)
- 6.....:מדף תולדות המדעים הפיזיקליים והטכנולוגיה (עדו יעבץ)
- 6.....:מדף היסטוריה ופילוסופיה של מדעי החיים (חנה יבלונקה)
- 6.....:מדף מדע, דת ופילוסופיה בימי הביניים (יוסי שוורץ)
- 7.....:מדף מדע, דת ופילוסופיה בעת המודרנית המוקדמת (רבקה פלדחי)
- 7.....:מדף היסטוריה של הפסיכולוגיה (ז'וזה ברונר)
- 8.....:מדף היסטוריה ופילוסופיה של המתמטיקה (ליאו קורי)
- 8.....:מדף פילוסופיה של תורת הקוונטים, חישוביות, ומודיעין (יצחק בן-ישראל)
- 9.....:מדף פילוסופיה של המדע; הסטוריה ופילוסופיה של הביולוגיה; תאוריות של אבולוציה (אהוד לס)
- 10.....:מדף לוגיקה, פילוסופיה ותיאולוגיה אסלאמית. (אחמד אע'באריה)

מדף פילוסופיה של המדע (מנחם פיש):

1. L.J. Cohen, *The Probable and the Provable*, Oxford University Press (1977).
2. H. Collins, *Changing Order: Replication and Induction in Scientific Practice*, SAGE Publications, London (1985).
3. P.M. Duhem, *The Aim and Structure of Physical Theory*, Princeton University Press, 1991.
4. M. Friedman, *Dynamics of Reason: The 1999 Kant Lectures at Stanford University*, CSLI Publications, Stanford (2000).
5. C.G. Hempel, *Philosophy of Natural Science*, Prentice-Hall, NJ, 1966.
6. C.G. Hempel, *Aspects of Scientific Explanation and Other Essays in the Philosophy of Science*, Free Press (1965).
7. T.S. Kuhn, *The Structure of Scientific Revolutions* (International Encyclopedia of Unified Science, Volume 2, Number 2), (Second, enlarged edn.) The University of Chicago Press, Chicago (1970).
8. T.S. Kuhn, *The Road Since Structure: Philosophical Essays, 1970-1993, With an Autobiographical Interview* (edited by James Conant and John Haugeland), Chicago University Press, Chicago (2000).
9. Lakatos, *The Methodology of Scientific Research Programmes: Philosophical Papers*, Cambridge University Press, (1978).
10. M. Polanyi, *Personal Knowledge: Towards a Post-Critical Philosophy*, Routledge & Kegan Paul, London, 1958.
11. K.R. Popper, *The Logic of Scientific Discovery*, Routledge, 14th Printing, 1977. (First published as *Logik Der Forschung*, Springer, 1934, First English Edn., Hutchinson, 1959).
12. K.R. Popper, *Objective Knowledge - An Evolutionary Approach*, Oxford (1975).
13. K.R. Popper, *Conjectures and Refutations*, 2nd edition Routledge, London (1969).
14. B.C. Van Fraassen, *The Scientific Image*, Clarendon Press, Oxford (1980).
15. A.N Whitehead, *Science and the Modern World*, Cambridge University Press, 1933.

מדף אפיסטמולוגיה (גדעון פרוידנטל):

1. Descartes, Discours de la méthode or Meditationes
2. Leibniz, Nouveau Système (with clarifications) or Discours métaphysique
3. Locke, Essay Concerning Human Understanding
4. Hume, Treatise on Human Nature
5. Spinoza: Ethics
6. Kant, Critique of Pure Reason or Prolegomena or Metaphysical Foundations of Natural Science
7. Marx, Capital I or communist manifesto and one historical Essay

8. Duhem, La théorie physique, son objet et sa structure
9. Poincaré, Science et Hypothèse
10. Russell, Problems of Philosophy, or Our Knowledge of the External World
11. Mayerson, Identité et Réalité
12. Mach, Knowledge and Error
13. Cassirer, Substance and Function

מדף פילוסופיה של מדעי הרוח והחברה, ותיאוריה פוליטית (משה צוקרמן):

1. Karl Marx & Friedrich Engels, *The Communist Manifesto* (1848)
2. Karl Marx, *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte* (1852)
3. Max Weber, *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*, New York 1958 (1905)
4. Sigmund Freud, *Introductory Lectures on Psycho-Analysis* (1916-1917)
5. Karl Mannheim, *Ideology and Utopia*, London 1936 (1929)
6. Walter Benjamin, Theses on the Philosophy of History in: *Illuminations*, London 1992
7. Max Horkheimer & Theodor W. Adorno, *Dialectic of Enlightenment*, translated by John Cumming, New York 1989
8. Max Horkheimer, *Eclipse of Reason*, New York 1974 (1947)
9. Theodor W. Adorno, *Aesthetic Theory*, Minneapolis 1997 (1970)
10. Slavoj Žižek (ed.), *Mapping Ideology*, London-New York 1994

מדף תיאוריה וביקורת התרבות (עדי אופיר):

1. קאנט, מבוא לביקורת התבונה הטהורה; מבוא לביקורת השיפוט, מהי נאורות
2. הגל, מבוא לפנומנולוגיה של הרוח
3. מרקס ואנגלס, אידיאולוגיה גרמנית, המניפסט הקומוניסטי
4. ניטשה, מעבר לטוב ולרע; לגניאלוגיה של המוסר (זה ספר אחד בעברית)
5. וולטר בנימין, יצירת האמנות בעידן השעתוק הטכני
6. Martin Heidegger, Being and Time, First Part, Division One
7. Adorno and Horkheimer, Dialectics of Enlightenment
8. Michel Foucault, The Archeology of Knowledge
9. Michel Foucault, Discipline and Punish
10. Jacques Derrida, Of Grammatology

Sociology of science (items num 1- 12)

1. Articles-at least 4- from: Scientific knowledge : a sociological analysis / Barry Barnes, David Bloor & John Henry Chicago : University of Chicago Press, 1996.
2. Articles- at least 5- from: Ben-David, Joseph. Scientific growth : essays on the social organization and ethos of science / Joseph Ben-David ; edited and with an introduction by Gad Freudenthal. Berkeley : University of California Press, c1991
3. Articles –at least 7 - from: The science studies reader / edited by Mario Biagioli ;in consultation with Peter Galison ... [et al.]. New York : Routledge, 1999.
4. Articles- at least 4- from: Sociology of scientific knowledge : a source book /edited by H.M. Collins. Bath, Avon, England : Bath University Press, 1982.
5. Fleck, Ludwik, 1896-1961. Genesis and development of a scientific fact edited by Thaddeus J. Treun and Robert K. Merton ; translated by Fred Bradley and Thaddeus J. Trenn ; foreword by Thomas S. Kuhn. Chicago : University of Chicago Press, 1979.
6. Articles-at least 4 - from; The Disunity of science : boundaries, contexts, and power / edited by Peter Galison and David J. Stump. Stanford, Calif. : Stanford University Press, 1996.
7. Articles –at least 4- from: Science observed : perspectives on the social study of science / editors, Karin D. Knorr-Cetina & Michael Mulkey. London ; Beverly Hills : Sage Publications, 1983.
8. Knorr-Cetina, K. (Karin) Epistemic cultures : how the sciences make knowledge / Karin Knorr Centina. Cambridge, Ma : Harvard University Press, 1999.
9. Bruno Latour, Steve Woolgar. Laboratory life : the construction of scientific facts /;introduction by Jonas Salk ; with a new postscript and index by the authors. Princeton, N.J. : Princeton University Press, c1986.
10. 2 Chapters from: Mannheim, Karl. Ideology and utopia : an introduction to the sociology of knowledge / preface by Louis Wirth ; preface to the new edition by Bryan S. Turner ; [translated from the German by Louis Wirth and Edward Shils]. London ; New York : Routledge, 1991.
11. Chapters –at least 4- from: Merton, Robert King: The sociology of science : theoretical and empirical investigations / edited and with an introd. by Norman Storer. Chicago : University of Chicago Press, 1973.
12. Zilsel, Edgar, 1891-1944. The social origins of modern science / Edgar Zilsel ; foreword by Joseph Needham ; introduction by Diederick Raven & Wolfgang Krohn ; edited by Diederick Raven, Wolfgang Krohn, and Robert S. Cohen. Dordrecht ; Boston : Kluwer Academic Publishers, 2000.

The Enlightenment

13. Encyclopédie. Discours préliminaire Preliminary discourse to the Encyclopedia of Diderot Jean le Rond d'Alembert ; translated by Richard N Schwab with the collaboration of Walter E. Rex ; with an introduction and notes by Richard N. Schwab. Chicago : University of Chicago Press, 1995.

14. Consumption and the world of goods / edited by John Brewer and Roy Porter. London ; New York : Routledge 1994.
15. The sciences in enlightened Europe / edited by William Clark, Jan Golinski, and Simon Schaffer. Chicago : University of Chicago Press, 1999.
16. Outram, Dorinda. The Enlightenment / Dorinda Outram. Cambridge ; New York : Cambridge University Press, 1995.
17. The Enlightenment : a comprehensive anthology / edited by Peter Gay. New York : Simon & Schuster, [1985], 1973.
18. Goodman, Dena, 1952- The republic of letters : a cultural history of the French enlightenment / Ithaca : Cornell University Press, 1994.
19. Inventing human science : eighteenth-century domains /edited by Christopher Fox, Roy Porter, and Robert Wokler. Berkeley : University of California Press, 1995.
20. Cultures of natural history / edited by N. Jardine, J.A. Secord, and E.C. Spary. Cambridge ; New York : Cambridge University Press, 1996.
21. Israel, Jonathan Irvine. Radical enlightenment :philosophy and the making of modernity, 1650-1750 / Oxford ; New York : Oxford University Press, 2001.
22. Riskin Jessica. Science in the Age of Sensibility; The sentimental empiricists of the French enlightenment; Chicago and London, University of Chicago Press 2002
23. Roger, Jacques, 1920-1990. The life sciences in eighteenth-century French thought / Jacques Roger ;edited by Keith R. Benson ; translated by Robert Ellrich. Stanford, Calif. : Stanford University Press, 1997.
24. Exoticism in the enlightenment / edited by G. S. Rousseau and Roy Porter. Manchester ; New York :Manchester University Press, c1990.

Race and Racism

25. The Wellborn science: eugenics in Germany, France, Brazil, and Russia / edited by Mark B. Adams. New York : Oxford University Press, 1990.
26. Floya Anthias and Nira Yuval-Davis, in association with Harriet Cain. Racialized boundaries : race, nation, gender, colour, and class and the anti-racist struggle / London ; New York :Routledge, 1993
27. Appiah, Anthony. Color conscious : the political morality of race / K. Anthony Appiah and Amy Gutmann. Princeton, N.J. : Princeton University Press, c1996.
28. Banton, Michael P. Racial theories / Cambridge ; New York : Cambridge University Press, 1998.
29. Barkan, Elazar. Retreat of scientific racism : changing concepts of race in Britain and the United States between the world wars Cambridge ; New York: Cambridge University Press, 1992.
30. Bowler, Peter J. The invention of progress : the Victorians and the past / Peter J. Bowler. Oxford, UK ;Cambridge Mass., USA : B. Blackwell, 1989.
31. 2 articles from Race, class and gender in nineteenth-century culture /edited by Maryanne Cline Horowitz. Rochester, N.Y.University of Rochester, 1991.
32. 4 Articles from: The Bounds of race : perspectives on hegemony and resistance / edited with an introduction by Dominick LaCapra. Ithaca : Cornell University Press, 1991.

33. Paul, Diane B., Controlling human heredity, 1865 to the present Amherst, N.Y. :Humanities Books, 1998, c1995.
34. Stocking, George W., Victorian anthropology. New York : The Free Press ;Toronto : Maxwell Macmillan Canada ; New York : Maxwell Macmillan International, 1991, c1987.
35. 3 Chapters from: Voegelin, Eric, The history of the race idea :from Ray to Carus; translated from the German by Ruth Hein ; edited with an introduction by Klaus Vondung. Baton Rouge : Louisiana State University Press, 1998.
36. 3 chapters from: Margaret Wetherell and Jonathan Potter. Mapping the language of racism : discourse and the legitimation of exploitation./ New York : Harvester Wheatsheaf, 1992.

מדף תולדות המדעים הפיזיקליים והטכנולוגיה (עדו יעבץ):

1. Aristotle, On the Heavens.
2. Isaac Newton, The Third Book of Opticks.
3. MacCurdy, "The Notebooks of Leonardo Da Vinci"
4. Vitruvius, "On Architecture"
5. Galileo, Two New Sciences.
6. Faraday, The Forces of Matter.
7. J.C. Maxwell, Matter and Motion.
8. T.P. Hughes, "Networks of Power"
9. John Staudenmaier, "Technology's Storytellers"
10. Walter Vincenti, "What Engineers Know and How they Know It"

מדף היסטוריה ופילוסופיה של מדעי החיים (חוה יבלונקה):

1. Lamarck JB 1809 Philosophical Zoology
2. Darwin C. 1859 The Origin of Species.
3. Dawkins R. 1976 (1989 2nd edition)The Selfish Gene. Oxford, OUP + Lewontin RC (1992) The Doctrine of DNA: Biology as Ideology. (both *together* count as one reading assignemnt)
4. Evelyn Fox Keller (2000) The Century of the Gene. Harvard University Press.
5. Jablonka E. and Lamb MJ (2005) Evolution in Four Dimensions. MIT Press.

מדף מדע, דת ופילוסופיה בימי הביניים (יוסי שוורץ):

1. Augustinus, De Doctrina Christiana, ed. R. P. H. Green, Oxford, 1995
2. Peter Abelard, Collationes sive Dialogus inter Philosophum, Iudaeum et Christianum, ed. and trans. J. Marenbon, Oxford 2001
3. E. Grant, God and Reason in the Middle Ages, Cambridge 2001.

4. J. Le Goff, *Intellectuals in the Middle Ages*, Cambridge MA and Oxford 1993
 5. F. A. Yates, *Giordano Bruno and the Hermetic Tradition*,
 6. C. S. Jaeger, *The Envy of Angels. Cathedral Schools and Social Ideals in Medieval Europe*, Philadelphia 1994
 7. D. B. Burrell, *Freedom and Creation in Three Traditions*, Notre Dame 1993
8. מ. הלברטל, סתר וגילוי: הסוד וגבולותיו במסורת היהודית בימי הביניים, ירושלים 2001

מדף מדע, דת ופילוסופיה בעת המודרנית המוקדמת (רבקה פלדחי):

1. Bonaventure, *Itinerary of the Mind to God*
2. Galileo Galilei, *Discoveries and Opinions of Galileo*
3. E. Cassirer and als. (eds.), *Renaissance Philosophy of Man*
4. J. Burckhardt, *The Civilization of the Renaissance in Italy*
5. E. Cassirer, *The Individual and the Cosmos*
6. R. Merton, *Science, Religion and Society in the Seventeenth Century*
7. S. Schaeffer and Steven Shapin, *Leviathan and the Airpump*

מדף היסטוריה של הפסיכולוגיה (ז'וזה ברונר):

1. פרויד: שניים מהפריטים הבאים (אפשר גם לקרוא תרגומים עבריים):
 Freud, Sigmund, *The Standard Edition of the Complete Psychological Works*
The Interpretation of Dreams, IV:1-338, V:339-621.
Beyond the Pleasure Principle, XVIII:7-64.
Group Psychology and the Analysis of the Ego, XVIII:69-143.
The Ego and the Id, XIX:12-59.
Inhibitions, Symptoms and Anxiety, XX:87-172.

טראומה: שניים מהפריטים הבאים:

2. Young, Allan, 1995. *The Harmony of Illusions: Inventing Post-Traumatic Stress Disorder*. Princeton: Princeton University Press.
3. Grinker, Roy R. & John P. Spiegel (1945 [1963]). *Men Under Stress*. New York: McGraw-Hill.
4. Janoff-Bulman, R., 1992. *Shattered Assumptions: Towards a New Psychology of Trauma*. New York: The Free Press.
5. Hacking, Ian, 1995. *Rewriting the Soul: Multiple Personality and the Sciences of Memory*. Princeton: Princeton University Press.
6. Caruth, Cathy, 1996. *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative and History*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

7. הרמן, ג'. ל., (1994 [1992]) טראומה והחלמה. תל אביב: עם עובד.

מדף היסטוריה ופילוסופיה של המתמטיקה (ליאו קורי):

1. Euclid, *The Elements*,
2. Descartes, *Geometrie*
3. Newton, *Principia*
4. Dedekind, *Essays in the theory of Numbers*
5. Michael Mahoney, *The Mathematical Career of Pierre de Fermat*
6. Any three chapters from Hans Niels Jahnke (ed.) *A History of Analysis*, Providence, RI, AMS/LMS.
7. Michael Friedman, *Kant and the Exact Sciences*, Harvard.
8. George and Velleman, *Philosophies of Mathematics*
9. Any four chapters of Benacerraf, Paul and Hilary Putnam (eds.), *Philosophy of Mathematics*, Cambridge University Press, Second edition, 1983 (First Edition Prentice Hall 1964).

מדף פילוסופיה של תורת הקוונטים, חישוביות, ומודיעין (יצחק בן-ישראל):

1. Agassi, Joseph: *Science in Flux*, D. Reidel, 1975.
2. Bacon, Francis: *Novum - Organum* (1620) in *Works*, ed. by Spedding & Ellis & Heath, 7 vols., 1858-1861.
3. Feyerabend, Paul K.: *Against Method*, New Left Books, 1977.
4. Quine, Willard V. O. *From a Logical Point of View*, Harper Torchbooks, 1961.
5. Bernstein, Jeremy (ed.): *Hitler's Uranium Club: The Secret Recordings at Farm Hall*, American Institute Of Physics, 1995.
6. Junk, Robert, *Brighter than Thousand Suns*, Harcourt Brace & Company, 1958.
את הספר יש לקרוא יחד עם מכתבי בוהר באתר
<http://www.nbi.dk/NBA/papers/introduction.htm>
7. Frank, F. C. (ed. and intro.) *Operation Epsilon: the Farm Hall Transcripts*, Institute of Physics, 1993.
8. Jones, Reginald Victor: *Reflections on Intelligence*, Galimor, London, 1989.
9. Rawls, John: *A Theory of Justice*, Oxford University Press, 1973
10. Sokal, Alan: *Fashionable Nonsense*, Picador, 1998
11. Davis, Martin (ed.) *The Undecidable*, Raven Press, 1965. (המאמרים של גדל (וטיורינג))
12. Feynman, Richard: *Lectures on Computation*, Penguin Books, 1996.
13. Penrose, Roger, *The Emperor's New Mind*, Vintage, 1986
14. Penrose, Roger, *Shadows of the Mind*, Oxford University Press, 1994.
15. Jammer, Max *The Conceptual Development of Quantum Mechanics*, Thomash Publishers, American Institute of Physics, 1989.
16. Albert, David, *Quantum Mechanics and Experience*, Harvard University Press, 1992.

17. Bell, J. S., *Speakable and Unsayable in Quantum Mechanics*, Cambridge University Press, 1987.
18. Cushing, James T. & Ernan McMullin (eds.) *Philosophical Consequences of Quantum Theory*, University of Notre Dame press, 1989.
19. Deutsch, David *The Fabric of Reality*, Penguin Books, 1997.
20. Omnès, Roland *The Interpretation of Quantum Mechanics*, Princeton University Press, 1994.
21. Whitaker, Andrew *Einstein, Bohr and the Quantum Dilemma*, Cambridge University Press, 1996.

מדף פילוסופיה של המדע; הסטוריה ופילוסופיה של הביולוגיה; תאוריות של אבולוציה (אהוד לם):

פילוסופיה של הביולוגיה, תיאוריית האבולוציה

1. David Hume, *Dialogues Concerning Natural Religion*
2. Sober, Elliott. *Conceptual Issues in Evolutionary Biology: An Anthology*. MIT Press. (שלושה מאמרים מתוך האסופה)
3. Maynard-Smith, J., and E. Szathmáry. *The Major Transitions in Evolution*. WH Freeman, 1995.
4. Stephen Jay Gould (ארבעה מאמרים מתוך האסופות)
5. Godfrey-Smith, P. *Darwinian Populations and Natural Selection*. Oxford University Press, USA, 2009.

היסטוריה של ביולוגיה של התא וגנטיקה

1. Schwartz, James. *In Pursuit of the Gene: From Darwin to DNA*. Cambridge: Harvard University Press, 2010.
2. Carlson, Elof Axel. *The Gene: A Critical History*. 1966.
3. Hughes, A. *A History of Cytology*. 1959.

שפה, אבולוציה של שפה, תרבות ואבולוציה תרבותית

1. Whorf, Benjamin Lee *Language, Thought, and Reality: Selected Writings*. קיים בעברית
2. Saussure, F. *Course in General Linguistics* (1916). קיים בעברית
3. Chomsky, Noam (1957), *Syntactic Structures*.
4. Tomasello, Michael. *Why We Cooperate*. MIT Press, 2009.
5. Tomasello, Michael. *The Cultural Origins of Human Cognition*. Harvard University Press, 1999.

דמיון, בדיה, נרטיביות, מטפורות – היבטים פילוסופיים

1. Auerbach, Erich. *Mimesis: The Representation of Reality in Western Literature*. 1953. קיים בעברית
2. Walton, K. L. *Mimesis as Make-believe*. Harvard University Press, 1990.
3. Lakoff, George, and Mark Johnson. *Metaphors We Live By*. University of Chicago press, 2008.
4. Nichols, S. 2006. *The architecture of the imagination: New essays on pretense, possibility, and fiction*.
5. Gendler, T. 2010. *Intuition, Imagination, and Philosophical Methodology*. Oxford: Oxford University Press.

6. Currie, G. and Ravenscroft, I. 2002. *Recreative minds : imagination in philosophy and psychology*. Oxford : Clarendon Press .
7. Kalderon, M., (ed.), 2005, *Fictionalism in Metaphysics*, Oxford: Clarendon Press.
8. Fraassen, Bas C. van. *Scientific Representation: Paradoxes of Perspective*. Oxford University Press, 2008.

מדף לוגיקה, פילוסופיה ותיאולוגיה אסלאמית. (אחמד אע'באריה):

1. אל-פאראבי, דעותיהם של אנשי העיר המעולה.
 2. אבן טופיל, חי אבן יקט'אן.
 3. אבן רושד, מאמר ההכרעה.
 4. אבן ח'לדון, אקדמות למדע ההיסטוריה.
5. Al-Kindi, On First Philosophy.
 6. Ibn Sina, Remarks and Admonitions, Part 1.
 7. Ibn Sina, The Metaphysics of the Healing.
 8. Al-Gazali, The Incoherence of the Philosophers.
 9. Ibn Rushd, The Incoherence of the Incoherence.
 10. Ibn Rushd , Averroes' Middle Commentary on Aristotle's Poetics.